Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Ottende Afdeling)

26. marts 2026 *

»Præjudiciel forelæggelse – område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold – direktiv 2008/115/EF – tilbagekaldelse af subsidiær beskyttelsesstatus – offentlig orden – non-refoulement-princippet – mulighed for at træffe en afgørelse om tilbagesendelse«

I sag C-202/25 [Tadmur] [i],

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (retten i første instans i Haag, tingstedet Roermond, Nederlandene) ved afgørelse af 12. marts 2025, indgået til Domstolen den samme dag, i sagen

HG

mod

Minister van Asiel en Migratie,

har

DOMSTOLEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, O. Spineanu-Matei, formanden for Tredje Afdeling, C. Lycourgos (refererende dommer), som fungerende dommer i Ottende Afdeling, og dommer N. Piçarra,

generaladvokat: A. Rantos,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– HG ved advocaat J.P. van Mulken,

* Processprog: nederlandsk.

[i] Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

– den nederlandske regering ved E.M.M. Besselink og J. Langer, som befuldmægtigede,

– den danske regering ved M.P. Brøchner Jespersen, C.A.-S. Maertens og J. Sandvik Loft, som befuldmægtigede,

– den schweiziske regering ved R. Adam og L. Lanzrein, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved F. Blanc, M. Debieuvre, A. Katsimerou og F. van Schaik, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, 5, 6, 8 og 9 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/115/EF af 16. december 2008 om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold (EUT 2008, L 348, s. 98) og artikel 17 og 19 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13. december 2011 om fastsættelse af standarder for anerkendelse af tredjelandsstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse, for en ensartet status for flygtninge eller for personer, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, og for indholdet af en sådan beskyttelse (EUT 2011, L 337, s. 9).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem tredjelandsstatsborgeren HG og minister van Asiel en Migratie (minister for asyl og migration, Nederlandene) (herefter »ministeren«) vedrørende lovligheden af en afgørelse om tilbagekaldelse af den subsidiære beskyttelsesstatus, der var blevet tildelt HG, og om et påbud over for HG om at forlade Nederlandenes område.

Retsforskrifter

Direktiv 2008/115

3 Artikel 2 i direktiv 2008/115 bestemmer:

»1. Dette direktiv finder anvendelse på tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold på en medlemsstats område.

2. Medlemsstaterne kan beslutte ikke at anvende dette direktiv på tredjelandsstatsborgere, som:

a) er genstand for nægtelse af indrejse [...], eller som pågribes eller standses af de kompetente myndigheder i forbindelse med ulovlig overskridelse af en medlemsstats ydre grænse ad land-, sø- eller luftvejen, og som ikke efterfølgende har opnået tilladelse eller ret til ophold i den pågældende medlemsstat

b) er genstand for tilbagesendelse som en strafferetlig sanktion eller som følge af en strafferetlig sanktion i henhold til national ret, eller som er genstand for udleveringsprocedurer.

3. Dette direktiv finder ikke anvendelse på personer, der har ret til fri bevægelighed i henhold til fællesskabsretten [...]«

4 Dette direktivs artikel 3 fastsætter:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

3) »tilbagesendelse«: processen i forbindelse med en tredjelandsstatsborgers tilbagevenden – enten frivilligt i overensstemmelse med en forpligtelse til at vende tilbage eller tvangsmæssigt – til:

– vedkommende tredjelandsstatsborgers oprindelsesland eller

– et transitland i henhold til tilbagetagelsesaftaler på fællesskabsplan eller bilateralt plan eller i henhold til andre ordninger eller

– et andet tredjeland, som den pågældende tredjelandsstatsborger frivilligt beslutter at vende tilbage til, og hvor vedkommende vil blive modtaget

4) »afgørelse om tilbagesendelse«: en administrativ eller retslig afgørelse eller retsakt, der fastslår eller erklærer, at en tredjelandsstatsborgers ophold er ulovligt, og som pålægger eller fastslår en forpligtelse for den pågældende til at vende tilbage

[...]«

5 Nævnte direktivs artikel 4, stk. 3, lyder:

»Dette direktiv berører ikke medlemsstaternes ret til at vedtage eller opretholde bestemmelser, som er gunstigere for de personer, det finder anvendelse på, forudsat at sådanne bestemmelser er forenelige med dette direktiv.«

6 Samme direktivs artikel 5 har følgende ordlyd:

»Når medlemsstaterne gennemfører dette direktiv, tager de behørigt hensyn til

a) barnets tarv

b) familieliv

c) den pågældende tredjelandsstatsborgers helbredstilstand

og respekterer non-refoulement-princippet.«

7 Artikel 6, stk. 1, i direktiv 2008/115 præciserer følgende:

»Medlemsstaterne træffer afgørelse om tilbagesendelse vedrørende enhver tredjelandsstatsborger, som opholder sig ulovligt på deres område, jf. dog de undtagelser, der er anført i stk. 2-5.«

8 Dette direktivs artikel 8, stk. 1, fastsætter:

»Medlemsstaterne træffer alle nødvendige foranstaltninger til at fuldbyrde afgørelsen om tilbagesendelse, hvis der ikke er indrømmet en frist for frivillig udrejse […], eller hvis forpligtelsen til at vende tilbage ikke er blevet opfyldt inden for den frist for frivillig udrejse, som er indrømmet […]«

9 Nævnte direktivs artikel 9, stk. 1, litra a), er affattet således:

»Medlemsstaterne udsætter en udsendelse,

a) hvis den vil krænke non-refoulement-princippet […]«

10 Samme direktivs artikel 11 fastlægger den ordning, der gælder for pålæggelse af et indrejseforbud.

11 Artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/115 fastsætter garantier i perioden frem til tilbagesendelsen.

Direktiv 2011/95

12 Artikel 17, stk. 1, litra b) og d), i direktiv 2011/95 bestemmer:

»En tredjelandsstatsborger eller statsløs er udelukket fra at være berettiget til subsidiær beskyttelse, hvis der er alvorlig grund til at formode, at:

[…]

b) den pågældende har begået en grov forbrydelse

[…]

d) den pågældende udgør en fare for samfundet eller sikkerheden i den medlemsstat, vedkommende befinder sig i.«

13 Dette direktivs artikel 19, stk. 3, litra a), lyder:

»Medlemsstaterne skal tilbagekalde, afslutte eller afslå at forlænge en tredjelandsstatsborgers eller statsløs persons subsidiære beskyttelsesstatus, såfremt den pågældende:

a) efter at have opnået subsidiær beskyttelsesstatus burde have været udelukket fra eller er udelukket fra at være berettiget til subsidiær beskyttelse, jf. artikel 17, stk. 1 og 2[.]«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

14 HG ankom til Nederlandene den 7. januar 2016 og fik den 23. marts 2017 tildelt subsidiær beskyttelsesstatus af de nederlandske myndigheder samt en midlertidig opholdstilladelse, der var gyldig indtil den 7. januar 2021. Ved en afgørelse af 5. januar 2021 blev denne opholdstilladelses gyldighed forlænget til den 7. januar 2026.

15 Den 1. februar 2022 blev HG af rechtbank Limburg (retten i første instans i Limburg, Nederlandene) idømt en fængselsstraf på fire år, heraf et år betinget, for forhold begået den 21. og den 27. juni 2021, der blev kvalificeret som drabsforsøg, offentlig voldsanvendelse mod personer og trusler på livet.

16 Ved afgørelse af 23. maj 2024 fastslog ministeren, at HG udgjorde en trussel mod den offentlige orden, og tilbagekaldte derfor HG's subsidiære beskyttelsesstatus med virkning fra den 27. juni 2021. I denne afgørelse fandt ministeren ligeledes, at HG ikke kunne meddeles en opholdsret i Nederlandene på andet grundlag, og præciserede, at der med henblik på at sikre overholdelsen af non-refoulement-princippet ikke ville blive truffet nogen tilbagesendelsesafgørelse eller noget indrejseforbud over for ham i henhold til direktiv 2008/115. Desuden pålagde ministeren ved afgørelse af 23. maj 2024, truffet i henhold til nederlandsk ret, HG en pligt til at forlade Nederlandenes område.

17 HG blev ikke indrømmet en udsættelse af sin pligt til at udrejse og blev indberettet til de nederlandske politimyndigheders informationssystemer og derefter til Schengeninformationssystemet (SIS) for en periode på ti år.

18 Den 18. juni 2024 anlagde HG søgsmål til prøvelse af afgørelsen af 23. maj 2024 ved rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (retten i første instans i Haag, tingstedet Roermond, Nederlandene), som er den forelæggende ret.

19 Denne ret har i forbindelse med en foreløbig vurdering fundet, at HG's anbringender over for afgørelsen om tilbagekaldelse af den subsidiære beskyttelsesstatus ikke kan tages til følge. Den forelæggende ret er imidlertid i tvivl om, hvilke konsekvenser der skal drages af denne tilbagekaldelse, for så vidt som den indebærer, at HG opholder sig ulovligt i Nederlandene, mens han ikke kan udsendes til sit oprindelsesland, uden at non-refoulement-princippet tilsidesættes.

20 Den forelæggende ret har anført, at Domstolen i dom af 6. juli 2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Flygtning, der har begået en grov forbrydelse) (C-663/21, EU:C:2023:540), fastslog, at en tilbagesendelsesafgørelse ikke kan træffes, når det er godtgjort, at udsendelse af den pågældende tredjelandsstatsborger til det påtænkte bestemmelsesland er udelukket på ubestemt tid i medfør af non-refoulement-princippet.

21 Den forelæggende ret er dog af den opfattelse, at en sådan tredjelandsstatsborger vil kunne tvinges til at forlade Unionens område, idet den pågældende selv undersøger, om vedkommende kan indrejse i et andet tredjeland end sit oprindelsesland, eftersom vedkommendes fortsatte ophold på dette område udgør en trussel mod den offentlige orden, der er tilstrækkelig til at begrunde, at den internationale beskyttelse, som den pågældende var omfattet af, blev tilbagekaldt. Hvis det udelukkes, at en tilbagesendelsesafgørelse kan træffes i situationen i hovedsagen, vil det medføre, at HG bliver undergivet en mellemstatus, for så vidt som han opholder sig ulovligt på en medlemsstats område, uden dog at være forpligtet til at forlade dette område.

22 I denne sammenhæng er den forelæggende ret af den opfattelse, at Domstolens fortolkning af artikel 5 i direktiv 2008/115 vil være anderledes, hvis denne artikel sammenholdes med direktivets artikel 3, 6, 8 og 9, idet der i højere grad tages hensyn til dette direktivs opbygning, til ratio legis bag de i direktiv 2011/95 fastsatte grunde til at tilbagekalde international beskyttelse og til formålet med de retsakter, der regulerer SIS.

23 I denne henseende har den forelæggende ret navnlig fremhævet, at artikel 6 i direktiv 2008/115 fastsætter en forpligtelse til at træffe en tilbagesendelsesafgørelse over for tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold uden at indføre en undtagelse for de tredjelandsstatsborgere, der ikke kan udsendes på grund af non-refoulement-princippet.

24 Den forelæggende ret har ligeledes anført, at den forpligtelse til at udsætte udsendelsen, der i et sådant tilfælde følger af dette direktivs artikel 9, stk. 1, litra a), er tilstrækkelig til at sikre overholdelsen af dette princip, bl.a. hvis den kompetente myndighed skriftligt bekræfter udsendelsens udsættelse. Det forholder sig kun anderledes i særlige tilfælde, hvor de interesser, der udtrykkeligt er nævnt i direktivets artikel 5, er til hinder for enhver fuldbyrdelse af pligten til at vende tilbage.

25 Den forelæggende ret er i øvrigt i tvivl om, hvorvidt det er nødvendigt at fastlægge et bestemmelsesland med henblik på en frivillig opfyldelse af forpligtelsen til at vende tilbage, i en situation, hvor enhver udsendelse er udelukket.

26 Efter den forelæggende rets opfattelse ville en fortolkning, der er i modstrid med den fortolkning, som den påtænker at anlægge, have betydelige konsekvenser. En sådan fortolkning ville navnlig gøre det muligt for de berørte personer fortsat at påberåbe sig de rettigheder, der er fastsat i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) og i artikel 14, stk. 1, i direktiv 2008/115, ligesom den ville svække de grunde til tilbagekaldelse af international beskyttelse, der er fastsat i direktiv 2011/95, bl.a. ved at personer, der udgør en trussel mod den offentlige orden, ikke rejser ud af Unionens område, og forhindre, at der kan foretages en indberetning af disse personer i SIS.

27 Såfremt Domstolen måtte opretholde den fortolkning af artikel 5 i direktiv 2008/115, som den har anlagt, ønsker den forelæggende ret desuden oplyst, om det henhører under medlemsstaternes procesautonomi at pålægge tredjelandsstatsborgere, der befinder sig i en situation som den i hovedsagen omhandlede, en forpligtelse til at forlade deres område på grundlag af en national lovgivning.

28 På denne baggrund har rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond (retten i første instans i Haag, tingstedet Roermond) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 6 i direktiv 2008/115, sammenholdt med dette direktivs artikel 3, 5, 8 og artikel 9, stk. 1, litra a), [og med] artikel 17 og artikel 19, stk. 2, og [artikel 19,] stk. 3, litra a), i direktiv 2011/95, fortolkes således, at medlemsstaterne med forbehold af de i artikel 6, stk. 2-5, i direktiv 2008/115 nævnte undtagelser er forpligtet til at vedtage en tilbagesendelsesafgørelse mod en tredjelandsstatsborger med ulovligt ophold på deres område, som er udelukket fra subsidiær beskyttelse, og, såfremt udsendelse til bestemmelseslandet er uforenelig med non-refoulement-princippet, samtidig med vedtagelsen af en tilbagesendelsesafgørelse at bekræfte skriftligt, at udsendelsen af denne tredjelandsstatsborger udsættes?«

Om det præjudicielle spørgsmål

29 Den forelæggende ret ønsker med spørgsmålet nærmere bestemt oplyst, om artikel 6 i direktiv 2008/115, sammenholdt med dette direktivs artikel 3, 5, 8 og 9 og med artikel 17, stk. 1, og artikel 19, stk. 3, litra a), i direktiv 2011/95, skal fortolkes således, at den er til hinder for, at der træffes en tilbagesendelsesafgørelse over for en tredjelandsstatsborger, hvis subsidiære beskyttelsesstatus er blevet tilbagekaldt, når det er godtgjort, at en udsendelse af denne tredjelandsstatsborger til det påtænkte bestemmelsesland er udelukket i medfør af non-refoulement-princippet. Såfremt Domstolen måtte finde, at der kan træffes en tilbagesendelsesafgørelse i et sådant tilfælde, ønsker den forelæggende ret desuden oplyst, om disse bestemmelser skal fortolkes således, at de pålægger den pågældende medlemsstat, når den træffer denne afgørelse, skriftligt at bekræfte udsættelsen af udsendelsen af den nævnte tredjelandsstatsborger.

30 Direktiv 2008/115 finder anvendelse på enhver tredjelandsstatsborger med ulovligt ophold på en medlemsstats område med forbehold af de undtagelser, der er fastsat i direktivets artikel 2, stk. 2. Når en tredjelandsstatsborger er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde, skal den pågældende desuden principielt undergives de fælles standarder og procedurer, som er fastsat heri med henblik på vedkommendes tilbagesendelse, så længe vedkommendes ophold ikke eventuelt lovliggøres (dom af 22.11.2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Udsendelse – medicinsk cannabis), C-69/21, EU:C:2022:913, præmis 52, og af 6.7.2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Flygtning, der har begået en grov forbrydelse), C-663/21, EU:C:2023:540, præmis 45).

31 I lyset heraf fremgår det af nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, at når det er fastslået, at der er tale om ulovligt ophold, skal enhver tredjelandsstatsborger, jf. dog de undtagelser, der er anført i denne artikels stk. 2-5, og under streng overholdelse af kravene i samme direktivs artikel 5, være genstand for en afgørelse om tilbagesendelse, som blandt de tredjelande, der er omhandlet i artikel 3, nr. 3), i direktiv 2008/115, skal identificere det tredjeland, hvortil den pågældende tredjelandsstatsborger skal udsendes (dom af 22.11.2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Udsendelse – medicinsk cannabis), C-69/21, EU:C:2022:913, præmis 53, og af 6.7.2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Flygtning, der har begået en grov forbrydelse), C-663/21, EU:C:2023:540, præmis 46).

32 I denne henseende har Domstolen præciseret, at en tredjelandsstatsborger, hvis flygtningestatus er blevet tilbagekaldt, skal anses for at have ulovligt ophold, medmindre den pågældende er blevet tildelt en opholdstilladelse på et andet grundlag af den medlemsstat, som vedkommende befinder sig i (dom af 6.7.2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Flygtning, der har begået en grov forbrydelse), C-663/21, EU:C:2023:540, præmis 47).

33 Det samme gælder for en tredjelandsstatsborger som den i hovedsagen omhandlede, hvis subsidiære beskyttelsesstatus er blevet tilbagekaldt i henhold til artikel 19, stk. 3, litra a), i direktiv 2011/95, sammenholdt med direktivets artikel 17, stk. 1, uden at den pågældende er blevet tildelt en opholdstilladelse på et andet grundlag af den medlemsstat, på hvis område vedkommende befinder sig.

34 Som anført i nærværende doms præmis 31 skal gennemførelsen af en tilbagesendelsesprocedure mod en sådan tredjelandsstatsborger imidlertid foregå under streng overholdelse af de krav, der er fastsat i artikel 5 i direktiv 2008/115.

35 Denne artikel 5 – der udgør en generel regel, som gælder for medlemsstaterne, så snart de gennemfører dette direktiv – forpligter den kompetente nationale myndighed til på alle trin af tilbagesendelsesproceduren at overholde non-refoulement-princippet, der som en grundlæggende rettighed er sikret ved chartrets artikel 18, sammenholdt med artikel 33 i konventionen om flygtninges retsstilling, undertegnet i Genève den 28. juli 1951 (*United Nations Treaty Series*, bind 189, s. 150, nr. 2545 (1954)), og ved chartrets artikel 19, stk. 2. Dette gælder navnlig, når denne myndighed efter at have hørt den berørte person påtænker at træffe en afgørelse om tilbagesendelse over for den pågældende (jf. i denne retning dom af 22.11.2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Udsendelse – medicinsk cannabis), C-69/21, EU:C:2022:913, præmis 55, og af 6.7.2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Flygtning, der har begået en grov forbrydelse), C-663/21, EU:C:2023:540, præmis 49).

36 Artikel 5 i direktiv 2008/115 er derfor til hinder for, at en tredjelandsstatsborger gøres til genstand for en afgørelse om tilbagesendelse, når det i afgørelsen angivne bestemmelsesland er et land, hvor der er alvorlige og godtgjorte grunde til at antage, at tredjelandsstatsborgeren i tilfælde af fuldbyrdelse af den nævnte afgørelse vil være udsat for en reel risiko for behandling, som er i strid med chartrets artikel 18 eller artikel 19, stk. 2 (dom af 22.11.2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Udsendelse – medicinsk cannabis), C-69/21, EU:C:2022:913, præmis 56, og af 6.7.2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Flygtning, der har begået en grov forbrydelse), C-663/21, EU:C:2023:540, præmis 50).

37 Dette er netop tilfældet i en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor det eneste potentielle bestemmelsesland, som den kompetente myndighed har fastlagt, er den pågældende tredjelandsstatsborgers oprindelsesland, men hvor denne myndighed allerede har fastslået, at non-refoulement-princippet er til hinder for, at denne tredjelandsstatsborger vender tilbage til sit oprindelsesland.

38 Det skal i så henseende fremhæves, at Domstolen bl.a. valgte denne løsning i dom af 6. juli 2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Flygtning, der har begået en grov forbrydelse) (C-663/21, EU:C:2023:540), i en sammenhæng, hvor den kompetente myndighed allerede udtrykkeligt havde udelukket udsendelse af den pågældende tredjelandsstatsborger til dennes oprindelsesland.

39 Forpligtelsen til at tage hensyn til non-refoulement-princippet på det tidspunkt, hvor den kompetente myndighed afgør, om der skal træffes en tilbagesendelsesafgørelse, adskiller sig således fra forpligtelsen i artikel 9, stk. 1, litra a), i direktiv 2008/115 til at udsætte udsendelsen, såfremt denne vil være i strid med non-refoulement-princippet.

40 Derfor er dette direktivs artikel 8, som fastsætter reglerne om udsendelse, ikke relevant for besvarelsen af det forelagte spørgsmål.

41 Henset til de spørgsmål, som den forelæggende ret har skitseret i begrundelsen for sin anmodning om præjudiciel afgørelse, skal det endvidere bemærkes, for det første, at den kompetente myndighed i en situation som den i hovedsagen omhandlede ikke kan træffe en tilbagesendelsesafgørelse uden at udpege et bestemmelsesland for at afhjælpe den omstændighed, at den pågældende tredjelandsstatsborgers tilbagevenden til sit oprindelsesland er udelukket.

42 Det fremgår nemlig af selve ordlyden af artikel 3, nr. 4), i direktiv 2008/115, at den omstændighed, at der pålægges eller fastslås en forpligtelse til at vende tilbage, udgør et af de to elementer, som en afgørelse om tilbagesendelse består af, idet en sådan forpligtelse i lyset af denne artikels nr. 3) ikke

er mulig uden fastlæggelse af et bestemmelsessted, der skal være et af de i nævnte nr. 3) omhandlede lande (dom af 14.5.2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU og C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, præmis 115).

43 Det følger bl.a. heraf, at det er retligt umuligt for den kompetente myndighed at træffe en tilbagesendelsesafgørelse uden at have fastlagt et bestemmelsesland, hvortil der kan ske tilbagesendelse under overholdelse af non-refoulement-princippet (jf. i denne retning dom af 24.2.2021, M m.fl. (Overførsel til en medlemsstat), C-673/19, EU:C:2021:127, præmis 38-42).

44 For det andet bemærkes, at i en situation, hvor den forpligtelse til at overholde non-refoulement-princippet, der er fastsat i artikel 5 i direktiv 2008/115, er til hinder for, at der træffes en tilbagesendelsesafgørelse, kan den kompetente myndighed heller ikke træffe en afgørelse som den i hovedsagen omhandlede, der er baseret på national ret, og som pålægger den pågældende tredjelandsstatsborger at forlade medlemsstatens område uden at tillade vedkommendes udsendelse eller udpege et bestemmelsesland.

45 Som anført i denne doms præmis 30 er enhver tredjelandsstatsborger med ulovligt ophold på en medlemsstats område omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2008/115 og skal principielt være underlagt de fælles standarder og procedurer, som er fastsat heri, med forbehold af undtagelserne i direktivets artikel 2, stk. 2.

46 I denne forbindelse foretager dette direktiv en harmonisering af standarder og procedurer for vedtagelse af afgørelser om tilbagesendelse af sådanne tredjelandsstatsborgere og for disse afgørelsers fuldbyrdelse (jf. i denne retning dom af 24.2.2021, M m.fl. (Overførsel til en medlemsstat), C-673/19, EU:C:2021:127, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis), som medlemsstaterne kun kan fravige ved at vedtage gunstigere bestemmelser på de betingelser, der er fastsat i nævnte direktivs artikel 4, stk. 3.

47 Det følger heraf, at den omstændighed, at en afgørelse som den i hovedsagen omhandlede pålægger den pågældende tredjelandsstatsborger at rejse enten til et tredjelands område eller til en anden medlemsstats område, ikke kan medføre, at den falder uden for samme direktivs anvendelsesområde.

48 Henset dels til, at den forpligtelse, der er fastsat i denne afgørelse, bl.a. kan opfyldes ved at rejse til et tredjelands område, dels til, at det fremgår af artikel 3, nr. 3), i direktiv 2008/115, at begrebet »tilbagesendelse« i dette direktivs forstand ikke alene omfatter tvangsmæssig flytning til et tredjeland, men også flytning til et tredjeland som frivillig efterkommelse af en forpligtelse, skal en sådan afgørelse anses for at pålægge en forpligtelse til at vende tilbage som omhandlet i nævnte direktiv. En sådan forpligtelse til at vende tilbage kan derfor ikke pålægges uden at udpege et bestemmelsesland, idet de krav, der er nævnt i denne doms præmis 41-43, ellers ville blive tilsidesat.

49 Når det på det tidspunkt, hvor det påtænkes at træffe en afgørelse om tilbagesendelse, konstateres, at non-refoulement-princippet er til hinder for udsendelse af den pågældende tredjelandsstatsborger til et givent bestemmelsesland, er artikel 5 i direktiv 2008/115, således som det fremgår af nærværende doms præmis 34-39, desuden ikke blot til hinder for denne udsendelse, men også til hinder for at pålægge denne tredjelandsstatsborger en forpligtelse til at vende tilbage til dette bestemmelsesland. Den omstændighed, at en afgørelse, der pålægger en sådan forpligtelse, ikke gør det muligt at udsende den pågældende person, er derfor ikke i sig selv tilstrækkelig til, at denne afgørelse kan anses for at være forenelig med artikel 5.

50 Selv om artikel 4, stk. 3, i direktiv 2008/115 præciserer, at dette direktiv ikke berører medlemsstaternes ret til at vedtage eller opretholde bestemmelser, der er gunstigere for de personer, som dette direktiv finder anvendelse på, forudsat at sådanne bestemmelser er forenelige med nævnte direktiv, er det i øvrigt tilstrækkeligt at fastslå, at en national lovgivning, der gør det muligt at vedtage en afgørelse som den, der er nævnt i denne doms præmis 44, ikke udgør en bestemmelse, der er gunstigere for disse personer.

51 For det tredje skal det fremhæves, at den omstændighed, at det i en situation som den i hovedsagen omhandlede er udelukket at træffe en tilbagesendelsesafgørelse, der udpeger den berørte persons oprindelsesland som bestemmelsesland, eller der ikke udpeger et bestemmelsesland, ikke kan fratage tilbagekaldelsen af den subsidiære beskyttelsesstatus i henhold til artikel 19 i direktiv 2011/95 dens effektive virkning.

52 I overensstemmelse med EU-retten kan den kompetente myndighed ganske vist i henhold til artikel 19 i direktiv 2011/95 have ret til at tilbagekalde den subsidiære beskyttelsesstatus, der er blevet tildelt en tredjelandsstatsborger, uden dog nødvendigvis at være beføjet til at udsende den pågældende til dennes oprindelsesland (jf. i denne retning dom af 6.7.2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Flygtning, der har begået en grov forbrydelse), C-663/21, EU:C:2023:540, præmis 39).

53 Chartrets artikel 4 og artikel 19, stk. 2, indeholder således et absolut forbud mod tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, uanset den berørte persons handlinger, og et absolut forbud mod udsendelse til en stat, hvor der er en alvorlig risiko for, at en person udsættes for en sådan behandling. Medlemsstaterne må derfor hverken udsende, udvise eller udlevere en udlænding, hvis der er alvorlige og godtgjorte grunde til at antage, at den pågældende løber en reel risiko for i bestemmelseslandet at blive udsat for behandling, der er forbudt ved chartrets artikel 4 og artikel 19, stk. 2 (jf. i denne retning dom af 14.5.2019, M m.fl. (Tilbagekaldelse af flygtningestatus), C-391/16, C-77/17 og C-78/17, EU:C:2019:403, præmis 94, og af 6.7.2023, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Flygtning, der har begået en grov forbrydelse), C-663/21, EU:C:2023:540, præmis 36).

54 Imidlertid kan det ikke udledes heraf, at i de tilfælde, hvor en tredjelandsstatsborger, hvis subsidiære beskyttelsesstatus er blevet tilbagekaldt, ikke kan tilbagesendes til sit oprindelsesland, er anvendelsen af artikel 19 i direktiv 2011/95 i praksis uden virkning.

55 Navnlig har tilbagekaldelsen af subsidiær beskyttelsesstatus selv i sådanne tilfælde den direkte konsekvens, at den pågældende tredjelandsstatsborger ikke længere råder over alle de rettigheder og fordele, der er fastsat i kapitel VII i direktiv 2011/95, idet disse er knyttet til den internationale beskyttelse, der er fastsat i dette direktiv.

56 Det skal desuden bemærkes, at direktiv 2008/115 i overensstemmelse med dets artikel 3, nr. 3), gør det muligt at pålægge en forpligtelse til at vende tilbage ikke blot til den pågældende tredjelandsstatsborgers oprindelsesland, men ligeledes, i medfør af andet og tredje led i dette punkt 3, til et transitland i henhold til tilbagetagelsesaftaler eller andre ordninger eller til et andet tredjeland, som denne tredjelandsstatsborger frivilligt beslutter at vende tilbage til, og hvor vedkommende vil blive modtaget.

57 Følgelig er den omstændighed, at det i en situation som den i hovedsagen omhandlede er udelukket at træffe en tilbagesendelsesafgørelse, der udpeger den berørte persons oprindelsesland som bestemmelsesland, eller der ikke udpeger et bestemmelsesland, på ingen

måde til hinder for, at den kompetente myndighed kan træffe en tilbagesendelsesafgørelse, hvorved der udpeges et bestemmelsesland, der henhører under artikel 3, nr. 3), andet eller tredje led, i direktiv 2008/115, og om nødvendigt efterfølgende at udsende den berørte tredjelandsstatsborger og således sikre tredjelandsstatsborgerens udrejse fra den pågældende medlemsstats område under fuld overholdelse af de krav, der følger af dette direktivs artikel 5 og chartret.

58 En sådan tilbagesendelsesafgørelse kan desuden i givet fald ledsages af et indrejseforbud inden for de rammer, der er fastsat i nævnte direktivs artikel 11.

59 Henset til det ovenstående skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 5 i direktiv 2008/115, sammenholdt med dette direktivs artikel 3 og 6 og med artikel 17, stk. 1, og artikel 19, stk. 3, litra a), i direktiv 2011/95, skal fortolkes således, at den er til hinder for, at der træffes en tilbagesendelsesafgørelse over for en tredjelandsstatsborger, hvis subsidiære beskyttelsesstatus er blevet tilbagekaldt, når det er godtgjort, at en udsendelse af denne tredjelandsstatsborger til det påtænkte bestemmelsesland er udelukket i medfør af non-refoulement-princippet.

Sagsomkostninger

60 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Ottende Afdeling) for ret:

Artikel 5 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/115/EF af 16. december 2008 om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold, sammenholdt med dette direktivs artikel 3 og 6 og med artikel 17, stk. 1, og artikel 19, stk. 3, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/95/EU af 13. december 2011 om fastsættelse af standarder for anerkendelse af tredjelandsstatsborgere eller statsløse som personer med international beskyttelse, for en ensartet status for flygtninge eller for personer, der er berettiget til subsidiær beskyttelse, og for indholdet af en sådan beskyttelse,

skal fortolkes således, at

den er til hinder for, at der træffes en tilbagesendelsesafgørelse over for en tredjelandsstatsborger, hvis subsidiære beskyttelsesstatus er blevet tilbagekaldt, når det er godtgjort, at en udsendelse af denne tredjelandsstatsborger til det påtænkte bestemmelsesland er udelukket i medfør af non-refoulement-princippet.

Underskrifter